

Buugga Yoo'eel iyo Kaniisadda La'odikiya ee Toddobaadka-Maalin Adventistka ah - Lambarka Soddon iyo Lix

Jeff Pippenger
2026-01-27

Lambarka Soddon iyo Lix

“Qaska” dhexdeeda, taas oo James White ku aqoonsaday kala firidhsanaantii Mileriyiinta ka dambaysay Oktoobar 22, 1844, William Miller wuxuu ku arkay riyo sannadkii 1847, laba sannadood kaddibna waxa la dhigay meeshiisii nasashada.

“Haddii William Miller uu arki kari lahaa iftiinka farriinta saddexaad, waxyaalo badan oo isaga ula ekaa kuwo mugdi iyo dahsoon leh baa loo sharxi lahaa. Laakiin walaalihiis waxay qirteen jacayl iyo danayn aad u qoto dheer oo ay isaga u hayeen, sidaas darteedna wuxuu mooday inuusan ka go’i karin iyaga. Qalbigiisu wuxuu u janjeeri jiray xagga runta, dabadeedna wuxuu fiirin jiray walaalihiis; iyaguna way ka soo horjeedeen. Miyuu ka go’i kari lahaa kuwii garab iyo garab ula taagnaa ku dhawaaqidda imaatinka Ciise? Wuxuu u malaynayay in hubaalayanay isaga marin habaabin doonin.”

“Ilaah baa u oggolaaday inuu ku dhaco xoogga Shayddaanka, xukunka dhimashada, oo qabriga ku qariyey isagoo ka fog kuwii had iyo goor ka sii jiidayey runta. Muuse wuu qaldamay markii uu ku dhowaaday inuu galo Dhulkii Ballanka. Sidaas oo kale, waxaan arkay in William Miller uu qaldamay markii uu ku dhowaa inuu galo Kancaanii jannada, isagoo oggolaaday in saamayntiisu ka gees tagto runta. Kuwo kale ayaa isaga taas ku hoggaamiyey; kuwo kale ayaana lagula xisaabtami doonaa. Laakiin malaa’igtu waxay ilaaliyaan boodhka qaaliga ah ee addoonkan Ilaah, oo wuxuu soo bixi doonaa marka la maqlo dhawaaqa buunka ugu dambeeya.”

“Madal Adag oo Adag Markii toddobaadkii afraad la xusayey maalinta dhicidda sanad-guurada boqolka iyo kontonaad ee dhaqdhaqaaqa Advent-ka, waxaa ii suurtagashay inaan ka qaybgalo shirkii ka dhacay Fagaaraha Indianapolis, Indiana. Halkaas waxaannu ku maqalnay dood adag oo guul-guulaysata oo uu jeediyey xiddigga saboolka ah ee Dennis Priebe. Muxaadaroyinkii uu halkaas ka jeediyey baadhitaankeenna maadadii ka hadlaysay dabecadda Ilaah, qiil ka dhigista rumaysadka, iyo dhibaataada anshaxa ee ka taagan Caalamka ayaa noo kiciyey niyad degganid iyo raynrayn. Markii dambe, anigoo maraya qolka bandhigyada, waxaan joogsi gaaban ku istaagay miis ay yaalleen buugaag waaweyn oo qadiimi ah oo waafaqsanaa taariikhda ururkeenna. Halkaas waxa yiillay buugag badan oo uu qoray odayga Advent-ka ee M. L. Andreasen, oo si cad looga dhex arki karay ururintaas la xushay. Muuqaallada qadiimiga ah ee ku yiillay jildiyada duugga ahi waxay ka marag kacayeen waayo-aragnimo adag oo qoto dheer oo nolosha iyo rumaysadka ah. Madaxyadayada iyo quluubtayaduba inta badan waxay ku eexdaan amaamida wax kasta oo qadiimi ah. Horumarinta, hal-abuurnimada, iyo korriinka badanaa waxa ay la iman karaan wasakh cusub,

qalloocin, ama bidco. Laakiin wixii qadiimi ah waxay inta badan u ekaadaan kuwo adkaysi ku maray tijaabada taariikhda. Waan la sii jiiday inaan baadho ciwaannadaas. Waxaan arkay The Sanctuary Service, The Book of Hebrews, The Faith of Jesus, Letters to the Churches, Isaiah the Gospel Prophet, iyo kuwo kale oo badan. Kadibna indhahaygu waxay ku degeen ciwaan aad ugu dhow ixtiraamka qofeed ee aan u qabo ninkaas qaaliga ah ee Ilaah. Waxaan qaatay buuggii oo waxaan akhriyey dhabarka jeldiga: “This book offers the reader one of the clearest and most direct studies on the vital subject of a thorough understanding of the doctrine of righteousness by faith as taught in the Scriptures and as accepted by the denomination at Minneapolis, in 1888.” Buuggaasi waxa la odhan jiray The Faith of Jesus and the Commandments of God. Anigoo u arka in uu yahay arrin aan ka badnayn wax lagu farxo oo xiiso leh, ayaan iibsaday buuggii oo guriga keenay. Markii aan akhriyey, waxaan si degdeg ah ugu dhacay niyad-jab qoto dheer. Ma ahayn niyad-jab ku wajahan M. L. Andreasen. Waxaan had iyo jeer rumaysnaa inuu ka mid yahay geesiyaasha waaweyn ee Ilaah ku lahaa ururkan. Niyad-jabkaas wuxuu ku saabsanaa meeshii ururku weli taagnaa. Mid walba oo ka mid ah qodobada qiimaha leh ee ku jira buuggaas—oo uu qoray M. L. Andreasen—waa in maanta loo arkaa iftiin cad oo ku saabsan mawduuca qiil ka dhigista rumaysadka, qodobbadaas oo badan weli waxaa maanta loo arkaa qallooc ama xagjirnimo. Ururku maanta meesha uu taagan yahay waxay ka fog tahay meeshii uu qarnigii la soo dhaafay taagnaa. M. L. Andreasen waxa uu si dhow ula xidhiidhay taariikhda ururkeenna. Wuxuu ahaa xoghaye u gaar ah Ellen White. Isagu wax badan ayuu ka ogaaday 1888 marka loo eego ku dhowaad qof kasta oo maanta nool. Wuxuu qiray in farriintii 1888 ay ahayd farriin loo baahnaa in ururku qaabilo si uu “u afjaro shaqada,” taas oo hoggaamiyayaasheennu ku fashilmeen inay sameeyaan. Hase yeeshee, Andreasen wuxuu ku adkaystay in ururka intii ka dambaysay uu ka qoomameeyey guuldarradaas. Wuxuu qiray in ururku ugu dambayntii aqbalay qiil ka dhigista rumaysadka, isla markaasna uu ku dooday in fahamka saxda ah ee qiil ka dhigista rumaysadku uu yahay farriinta Angelka Saddexaad “run ahaan.” Sidaas darteed, Andreasen waxa uu si geesinimo leh u bilaabay taxane muxaadarooyin ah oo uu kaga hadlayey qiil ka dhigista rumaysadka ururka oo dhan, isaga oo ku adkaysanaya in ururku weli qirayo mowqifkii 1888. Buuggii aan kor ku xusay waxa uu asal ahaan ahaa taxane muxaadarooyin ah oo ka soo baxay dadaalkaas uu Andreasen hoggaaminayey. Sidaas awgeed, buuggu ma ahayn bandhig kaliya oo ku saabsan mawduuc qaddiimi ah. Waxa uu ahaa caddayn adag oo muujinaysa meeshii ururku weli taagnaa. Dhammaan taas awgeed ayaan u niyad-jabay. Waxaan qaatay buuggii oo waxaan ku noqday maktabaddaydii gaarka ahayd, halkaas oo aan dib ugu kala bixiyey buugaag dhowr ah oo ururka dhexdiisa ku caan baxay oo ku saabsan mawduuca qiil ka dhigista rumaysadka. Marka aan barbar dhigay The Faith of Jesus and the Commandments of God iyo raadka qalloocan ee maadada ka muuqda buugaagta casriga ah, waxaan ku qasbanaaday inaan qirto: “Ururku mar buu ka taagnaa meel ka sii adag oo ku saabsan qiil ka dhigista rumaysadka marka loo eego meesha uu maanta ka taagan yahay.” Taas waxa ay horseeday fikrad ii iftiimisay. Waxaan is idhi: haddii ururku mar taagnaa madal adag, sidee bay qalloocyada casriga ahi ku suurtoobeen inay ururka ku soo galaan? Sidee bay goor dambe khaladaadku u soo dhexgaleen? Haddii ururka si buuxda ugu adkaystay fahamka “taariikhiga ah” ee qiil ka dhigista rumaysadka, sidee bay u suurtoowday in aragtiyo kale oo badan ay ururka ku soo dhexgalaan? Si kale haddii loo dhigo, sidee buu “Madal adag” ugu suurtoobay inay dildilaacdo?”

“Waxaan arkay koox si fiican loo ilaaliyey oo adag u taagan, iyaga oo aan wax taageero ah siinayn kuwa ruxi lahaa iimaanka la aasaasay ee jidhka. Ilaah wuxuu ku eegay raalli ahaansho. Waxaa la i tusay saddex tallaabo—farriimaha malaa’igta kowaad, labaad, iyo saddexaad. Malaa’igtii i wehlinaysay ayaa tidhi, ‘Waxaa hoog u sugnaaday kii ka dhaqaajin doona xabbad ama kicin doona biin ka mid ah farriimahan. Fahamka runta ah ee farriimahani waa mid leh muhiimad nololeed. Aayaha nafuhu wuxuu ku xidhan yahay sida loo aqballo.’ Mar kale ayaa la i soo mariyey farriimahan dhexdeeda, oo waxaan arkay sida qaaliga ah ee dadka Ilaah ay ugu soo iibsadeen waayo-aragnimadooda. Waxaa lagu helay silica badan iyo halgan aad u daran. Ilaah ayaa tallaabo tallaabo u hoggaamiyey, ilaa uu saaray madal adag oo aan la dhaqaajin karin. Waxaan arkay dad u soo dhowaaday madasha oo baaray aasaaska. Qaar iyaga oo faraxsan ayaa isla markiiba dul istaagay. Qaar kalena waxay bilaabeen inay aasaaska ceeb ka raadiyaan. Waxay doonayeen in wax-ka-beddello lagu sameeyo, markaasna madashu way ka sii kaamilnaan lahayd, dadkuna aad bay uga sii farxi lahaayeen. Qaar ayaa ka degay madasha si ay u baaraan, oo waxay sheegeen in si qaldan loo dhigay. Laakiin waxaan arkay in ku dhowaad dhammaantood ay ku adkaysteen madasha oo ay ku waaninayeen kuwii ka degay inay joojiyaan cabashadooda; waayo Ilaah wuxuu ahaa Dhisaha Sare, iyaguna waxay la dirirayeen Isaga. Waxay dib u xusuusiyeen shaqadii yaabka lahayd ee Ilaah, taas oo ku hoggaamisay iyaga madasha adag, iyagoo wadajir ahna indhahooda ayay samada kor ugu qaadeen, oo cod weyn ku ammaaneen Ilaah. Tani waxay saamaysay qaar ka mid ah kuwii cabanayay oo madasha ka tegay, markaasay iyagoo muuqaal is-hoosaysiin leh mar kale dul istaageen.” Early Writings, 258.

Shaqooyinka Yaabka leh ee Miller

“Shaqadii yaabka lahayd” ee William Miller waxay keentay “aasaaskii adkaa” oo ahaa “madashii sugneyd ee aan la dhaqaajin karin.” “Aasaaska” “madasha aan la dhaqaajin karin,” iyo weerarkii xigay ee lagu qaaday labadaba “madasha” iyo “aasaaska” oo la soo bandhigay ka dib dhimashadii Miller sannadkii 1849 ayaa lagu aqoonsaday riyadiisa.

William Miller waa astaanta aasaaska Adventism-ka.

Isagu sidoo kale waa astaanta taariikhda Millerite laga bilaabo 1798 ilaa 1863.

Isagu sidoo kale waa astaanta taariikhda Millerite laga bilaabo 1798 ilaa 1844.

Isagu sidoo kale waa astaanta taariikhda saddexda malaa’igood laga bilaabo 1798 ilaa xeerka Axadda.

Isaga waxa lagu metelay afartan iyo lixda sannadood laga bilaabo 1798 ilaa 1844.

Isaga waxaa lagu metelay tirada “220,” marka loo eego 2,520 iyo 2,300.

Isaga waxaa lagu matalay “toddobada goor” — 2,520.

Isaga waxaa metelaya 2,300-ka.

Labada riyo ee Miller waxa lagu sii astaynayay labada riyo ee Nebukadnesar ee ku qoran cutubka labaad iyo cutubka afraad ee Daanyeel.

Muddada 1798 waxay ka bilaabmaysaa Nebukhadnesar waxayna ku dhammaanaysaa 1863 Belshaasar.

Xilliga 1798 ilaa sharciga Axadda waxay ka bilaabataa Nebukadnesar waxayna ku dhammaataa Belshaasaar.

Astaanta taariikhda Milleriyaanta ahaan, isagu waa astaanta aasaasyada, kuwaas oo matala runihii la ogaaday intii u dhaxaysay helitaankii alfa ee 2,520 iyo helitaankii omega ee 2,300. Isaga oo faallaynaya riyadii William Miller, James White wuxuu aqoonsaday in “furaha” uu ahaa habkii Miller ee uu Kitaabka Quduuska ah u dersi jiray. Habraacu waa furihii Daa’uud ee garabka Miller la saaray, waayo, isagu wuxuu soo bandhigay wax sii sheegiddii 2300 sano ee dhammaatay markii Ishacyaah 22:22 la oofiyey Oktoobar 22, 1844.

Runta bilaabmay in laga furo tan iyo 2023 iyo wixii ka dambeeyey waa isla runihii hore loogu aqoonsaday bandhigyada Miisaska Xabaquuq 95, runahaasna haatan waxaa lagu meeleynayaa qaab-dhismeed cusub oo ah “Runta.”

Baaqii codka cidlada ka yeedhaya ee bishii Luulyo 2023 ayaa tilmaamay in oohin iyo baroor loo baahnaa kuwa ay ahayd inay ka toobad keenaan baaqii Luulyo 18, 2020. Kuwii ka mid noqon lahaa bikradaha xigmadda leh waa inay ka toobad keenaan iyagoo waafaqsan tukashadii Daanyeel sagaal, taas oo ah tukashada kuwa ku jira Laawiyaantii 26 ee garanaya in la kala firdhiyey.

Markii Miller yidhi, “Intii aan sidaas u ooyayey oo uga tiiraanyaysnaa khasarahayga weyn iyo mas’uuliyaddayda, ayaan Ilaah xusuustay, waxaana si aad ah ugu baryay inuu ii soo diro caawimo. Isla markiiba albaabkii waa furmay, oo nin baa qolka soo galay, markaas dadkii oo dhammuna way ka baxeen; isaguna isagoo gacanta ku haysta burush boodh lagu xaaqo, daaqadihii ayuu furay, wuxuuna bilaabay inuu qolka ka xaaqo boodhkii iyo qashinkii.”

Albaabkii furmay wuxuu ahaa qalbigii Miller markii uu “si kulul u tukaday” isagoo weydiisanaya “caawimaad.” Ciise, isagoo ah Markhaatiga Dhabta ah ee La’odikiya, wuxuu garaacayaa qalbiyada isaga oo doonaya gelitaan. Markii albaabku furmay, hab kala-soocid ah ayaa bilaabmay. Markii albaabku furmay, “daaqadihii”na way furmeen, oo “daaqadaha” waa daaqadaha samada.

Yooxanaa wuxuu daaqadaha samada oo furmay ku arkay cutubka sagaal iyo tobnaad ee Muujintii, markii Rabbigu soo kiciyey ciidankiisii fardaha cadcadaa, isla markiiba ka dib markii aroosaddu isdiyaarisay. Ciidankaasu waa ciidankii Yexesqeel oo istaaga isagoo ka jawaabaya farriinta dabaysha qallafsan ee bari. Ciidankaasu waa kiniisadda guulaysatay oo ka beddelanta kiniisadda halgamaysa una beddelanta kiniisadda guulaysatay marka laammiga iyo sarreenka la kala soocay la dhammaystiro. Kala soociddaas sidoo kale waxaa lagu matalaa sidii ka gudbidida waayo-aragnimada La’odikiya looguna gudbayo waayo-aragnimada Filadelfiya. Miller wuxuu qalbigiisa furay oo wuxuu u oggolaaday Markhaatiga runta ah inuu soo galo, intuu kala soocay sarreenka iyo gocondhada, sidaas ayuu ciidankiisii fardaha cadcadaa nolol ugu soo kiciyey.

31-kii Diseembar, 2023, ninkii Burushka Boorka ayaa qolka soo galay markii dadku baxeen dabadeed, wuxuuna bilaabay hawshii ka saaridda qashinka qaladka, isaga oo isla markaasna xaqiiqooyinkii hore ee Miisaska Xabaquuq ku dejinaya qaab-dhismeed cusub oo runta ah.

“Badbaadiyuhu uma iman inuu baabi’iyo wixii awowayaashii rumaysadka iyo nebiyadu ku hadleen; waayo Isaga qudhiisu ayuu ku hadlay raggan matalaya. Dhammaan runta ku jirta Erayga Ilaah Isaga ayay ka timid. Laakiin dahabyadan qaali ah waxaa lagu dhex rakibay meelo been ah. Iftiinkoodii qaaliga ahaa waxaa loo adeegsaday inuu u adeego qaladka. Ilaah wuxuu doonayay in laga soo bixiyo goobahooda qaladka ah oo dib loogu dhigo qaab-dhismeedka runta. Shaqadan gacan rabbaani ah oo keliya ayaa qaban kartay. Xidhiidhkii ay la lahayd qaladka aawadiis, runta waxay u adeegeysay qaddiyadda cadowga Ilaah iyo dadka. Masiixu wuxuu u yimid inuu dhigo meesha ay Ilaah ku ammaani lahayd, oo ay ka shaqayn lahayd badbaadada aadanaha.” The Desire of Ages, 287.

Mid ka mid ah runihii ugu horreeyey ee la baray sannadkii 2024 waxay ahayd sharraxaadda niyad-jabkii Luulyo 18, 2020. Xarriiqba xarriiq ayaa lagu gartay in niyad-jabyadii ugu horreeyey ee xariiq kasta oo dib-u-habayn ahi ay aqoonsadeen Luulyo 18, 2020 inay tahay calaamad-marneed asaasi ah oo ku jirta masaalka tobanka bikradood. Mawduuca niyad-jabku wuxuu noqday “furaha” lagu furo runta meesha quduuska ah; halka niyad-jabkii weynaa ee 1844, meesha quduuska ahi ay ahayd “furaha” furay niyad-jabka.

Ninkii nadiifiya ciidda, oo sidoo kale ah Libaaxa qabiilka Yahuudah, wuxuu bilaabay inuu furo shaabbadaha farriinta Qaylada Saqda Dhexe sannadkii 2023. Hadda waxaynu gaadhnay meeshii riyadii Miller ee uu ku saarayey sanduuqa weyn miiska dushiisa, kuna tuurayey dhexdiisa runnada la gudboon inay ka iftiimaan toban jeer ka sii dhalaal badan qorraxda. Mid ka mid ah jawharadahaas waa muujinta ciidda uu yahay isaga dhexdeeda sheekada nebiyadeed.

Marka waxsii sheegidda la furo, Isagu waa Libaaxa qabiilka Yahuudah, kaas oo qaata runihii hore oo ku meeleeqa qaab-dhismeed cusub oo ka kooban saddexda tallaabo ee “runta.” Qaab-dhismeedkaas waxaa isku haya Masiixa oo ah Alfa iyo Omega, kii ugu horreeyey iyo kii ugu dambeeyey. Isaga oo ah Erayga Ilaah, wuxuu habeeeyey qayb kasta oo Eraygiisa ka mid ah. Isaga oo ah Palmoni, wuxuu u qaabeeyey dhinac kasta xisaab ahaan.

Markii Butros joogay Qaysariya Filippas, saacaddii saddexaad, wuxuu isu bandhigayaa Palmoni ahaan, isaga oo xoogga saaraya “fraktallo nebiyadeed.” Mid ka mid ah muujinnadii ugu dambaysay ee Masiixa ee ah Rabbiga wax sii sheegidda, waa xoogga saaridda fraktallada nebiyadeed sida uu Butros ugu taagan yahay Matayos 16:18, taas oo ah astaanta 1.618, oo dunida dabiiciga ah loogu yeedho saamiga dahabka ah, laakiin Palmoni uu ugu yeedho “fraktallo nebiyadeed.”

Waxa aynu hadda uun bilownay in aynu aqoonsanno jajabyada nebiyadeed ee ku jira toddobaadka quduuska ah ee 27 ilaa 34. Ka hor intaan halkaas ugu noqon jidkeenna ku wajahan kitaabka Yoo'eel, waxaa loo baahnaa in xoogga jajabyada nebiyadeed lagu daro tixgelintayada riyadii Miller.

Muddada laga bilaabo markii Miller dadka ugu yeedhay inay “yimaadda oo arka,” iyo Masiixu, sida ninka burushka boodhka wata, ugu yeedhay Miller inuu “yimaado oo arko,” waa 1798 ilaa sharciga Axadda, hase ahaatee waxay ka kooban tahay fractal ku dhex jirta taariikhdaas guud oo ah muddada 1798 ilaa 1863. Waxay kaloo ka kooban tahay fractal kale oo ka bilaabma 9/11 ilaa

sharciga Axadda, iyo mid kale oo ka bilaabma 2023 ilaa sharciga Axadda.

Markii Miller indhihiisa ku xidhay buuqa dhexdiisa, wuxuu matalayay taariikhdiisii 1849, markii Rabbigu isku dayayay inuu hawsha dhammeeyo, hase yeeshee aanay suurtagelin. Waxaa dib loo soo nooleeyey 2023, waayo isagu waa Eliyaahii jidka lagu dilay isaga iyo Muuse. Wuxuu dhintay 1849, dabadeedna mar kale ayuu dhintay 18-ka Luulyo, 2020.

Riyadiisii waxaa la siiyey sannadkii 1847, dabadeedna Rabbigu gacantiisii mar labaad ayuu fidiyey oo daabacay shaxdii 1850. Marka Rabbigu gacantiisa mar labaad ku fidiyo taariikhda boqol iyo afartan iyo afarta kun, Miller waa la soo sara kiciyaa.

Barta bilowga u ah kala firdhinta reer binu Israa'iil iyo Yahuudahba waxaa lagu caddeeyey Ishacyaah.

Waayo, madaxa Suuriya waa Dimishaq, oo madaxa Dimishaqna waa Resin; shan iyo lixdan sannadood gudahoodna Efrayim waa la jebin doonaa si uusan u ahaan dad. Oo madaxa Efrayim waa Samaariya, oo madaxa Samaariyana waa wiilka Remalyaah. Haddaaddaan rumaysan, hubaal idinna lama dhisi doono. Ishacyaah 7:8, 9.

Wax sii sheegiddu waxaa la bixiyey sannadkii 742 BC, sagaal iyo toban sannadood dabadeedna, sannadkii 723 BC, reer binu Israa'iil waxaa kala firdhiyey reer Ashuur; kaddibna lix iyo afartan sannadood dabadeed, reer Yahuudah waxaa kala firdhiyey Baabuloon. Saddexda taariikhood waxay ka dhigan yihiin muddo sagaal iyo toban sannadood ah, oo ay ku xigto lix iyo afartan sannadood. Markii labadaas wax sii sheegid ay dhammaadeen sannadihii 1798 iyo 1844 siday u kala horreeyaan, muddadii sagaal iyo tobanka sannadood ahayd ee bilowga ka timid, laga bilaabo 742 BC ilaa 723 BC, waxay ahayd alfa sagaal iyo tobanka sannadood, taas oo u taagnayd omega sagaal iyo tobanka sannadood laga bilaabo 1844 ilaa 1863.

Miller wuxuu dhintay shan sano gudahood omega, sagaal iyo toban sano iyo toddoba sano ka dibna waxaa la daabacay maqaalladii Hiram Edson ee ku saabsanaa “toddobada jeer.” Toddoba sano ka dibna “toddobada jeer” waa la diiday. 1856 waxaa loo qoondeeyey inuu noqdo shaabadayntii ka horraysay sharciga Axadda ee 1863, laakiinse sidaas ma noqon.

Malaa'igii saddexaad wuxuu yimid 1844, 1888, iyo 9/11. Sister White waxay tilmaantay in markii dhismayaashii waaweynaa ee Magaalada New York ay soo dhaceen, saddexda aayadood ee ugu horreeya ee Muujintii siddeed iyo tobnaad la oofin doono.

Muujintii 18

Aayadda KOOWAAD—Oo waxyaalahaas dabadeed waxaan arkay malaa'ig kale oo samada ka soo degaysa, iyadoo leh amar weyn; dhulkiina waxaa iftiimiyey ammaanteedii.

Aayadda LABAAD—Oo wuxuu ku qayliyey cod weyn oo xoog leh, isagoo leh, Baabuloon tii weynayd way dhacday, way dhacday, oo waxay noqotay hoygii jinniyada, iyo qalcaddii ruux kasta oo wasakh leh, iyo qafaskii shimbir kasta oo aan nadiif ahayn oo la naco.

Aayadda SADDEXAAD—Waayo, quruumaha oo dhammu waxay cabbeen khamriga cadhada sinooyinkeeda; boqorradii duniduna iyada ayay la sinaysteen; baayacmushtariyadii duniduna waxay ka taajireen badnaanta raaxadeeda.

Malaa'igii ugu horreeyey ee xoogga badnaa ayaa soo degay isagoo farriin gacantiisa ku sita, Yooxanna na waxaa lagu amray inuu tago oo qaato kitaabka yar oo cuno. Malaa'igtaas ugu horreysaa waxay qabataa isla hawshii malaa'igta Muujintii siddeed iyo tobnaad oo dunida ku iftiimisa ammaanteeda. Tanu waa sababta oo ah malaa'igta koowaad waa alfa, malaa'igta saddexaadna waa oomega, bilowguna had iyo goor wuxuu tusaaleeyaa dhammaadka.

“Ciise wuxuu amray malaa'ig awood weyn leh inay soo degto oo uga digto dadka dhulka deggan inay isu diyaariyaan muuqashadiisa labaad. Markii malaa'igtu ka tagaysay joogitaanka Ciise ee jannada, iftiin aad u dhalaalaya oo ammaantiisu weyn tahay ayaa hortiisa ka sii socday. Waxaa laygu sheegay in hawshiisu ahayd inuu dhulka ku iftiimiyo ammaantiisa oo uu dadka uga digo cadhada Ilaah ee imanaysa.” Early Writings, 245.

Malaa'igta kowaad waa aayadda koowaad ee Muujintii siddeed iyo tobnaad.

Oo waxyaalahaas dabadeedna waxaan arkay malaa'ig kale oo samada ka soo degaysa, iyadoo leh amar weyn; dhulkuna wuxuu ku iftiimay ammaanteeda.

Malaa'igta labaad waa aayadda labaad ee Muujintii siddeed iyo tobnaad.

Markaasuu cod weyn ku dhawaaqay isagoo leh, Baabuloon tii weynayd way dhacday, way dhacday, oo waxay noqotay hoyga jinniyada, iyo qalcadda ruux kasta oo wasakh ah, iyo qafiska shimbir kasta oo aan nadiif ahayn oo karaahiyo leh.

Malaa'igta saddexaad waa aayadda saddexaad ee Muujintii siddeed iyo tobnaad.

Waayo, quruumaha oo dhammu waxay ka cabbeen khamriga cadhada sinooyinkeeda; boqorradii dhulkuna way la sinaysteen iyada; ganacsatadii duniduna waxay ku taajireen badnaanta raaxadeeda.

Boqorrada oo dhammu waxay la sinaystaan dhillada xilliga sharciga Axadda, sida lagu matalay aayadda saddexaad. Farriinta malaa'igta labaad waa in Baabuloon dhacday, taasuna waa aayadda labaad. Hawshii malaa'igta kowaad waxay ahayd inay dhulka ku iftiimiso ammaanteeda, taasuna waa aayadda kowaad. Aayadda kowaad waa 9/11. Aayadda labaad waa geeddi-socodka kala-soocidda ee tan iyo 9/11 ka dhex socday banii-aadmiga oo dhan, aayadda saddexaadna waa sharciga Axadda. Sababtaas aawadeed, 9/11 waa farriinta malaa'igta saddexaad, sharciga Axadduna sidaas oo kale. 9/11 waa digniinta sharciga Axadda ee soo dhowaanaya sida ay u metelaan saddexda aayadood ee ugu horreeya, codka kale ee aayadda afraadna waa sharciga Axadda. Codka kowaad ee Muujintii siddeed iyo tobnaad waa digniinta sharciga Axadda ee soo dhowaanaya, digniintaasuna waxay isu beddeshaa xaqiiqo nool marka la gaaro sharciga Axadda.

9/11 ilaa sharciga Axadda waxaa astaan ahaan u muujinaya muddada u dhexeysa alfa “kaalay oo arag” ee riyadii Miller iyo omega “kaalay oo arag.” Inta u dhexeysa 9/11 iyo sharciga Axadda, dahabkii qaaliga ahaa waxaa lagu dul dhigayaa miiskii Miller ee bartamaha qolka, waa la kala

firdhiyaa oo la aasaa, dabadeedna ninkii burushka wasakhda watay ayaa dib u soo celiya. Malaa'igtii soo degtay 1840 iyadoo sidata kitaabkii yaraa waxay ahayd malaa'igtii ugu horraysay oo alfa ahayd, taas oo matalaysay malaa'igtii soo degtay 9/11. Malaa'igtaas waxaa lagu aqoonsaday cutubka tobnaad, markii Yooxanaa loo sheegay in kitaabku macaan ahaan doono, laakiinse qadhaadh isu beddeli doono.

Yooxanaa waxa uu matalayey dhaqdhaqaaqa malaa'igta kowaad, oo ay matalayeen Millerites-ku, isla markaana waxa uu sidoo kale muujinayey dhaqdhaqaaqa boqol iyo afar iyo afartan kun. Ugu horrayn uguna mudanba, waxa uu matalayey maalmaha dambe, sida nebiyadu had iyo goor sameeyaan. Sababtaas aawadeed, hore ayaa loogu sii sheegay in kitaabku uu macaan ahaan doono dabadeedna qadhaadh. Millerites-ku arrintan hore uma ay ogayn, laakiin boqolka iyo afarta iyo afartan kun waxaa laga doonayaa inay tan ogaadaan.

Miller, oo ah rasuulka malaa'igta kowaad, waa astaanta ugu horraysa ee kan cunay kitaabka yar. Isagoo ah Miller, wuxuu ahaa inuu kala saaro sarreenka iyo buunshaha, dabadeedna hadhuudhka u shiido bur, oo sameeyo kibista la doonayo in la cuno. Wuxuu kibista la wadaagay isaga oo dhexda qolkiisa dhigay oo ugu yeedhay dhammaan kuwii doonaya inay "imaan oo arka." Hase yeeshee, isagoo astaan u ah kii kitaabka ka qaaday gacanta malaa'igta, Miller, sida Yooxanaa oo kale, wuxuu ka hadlayaa maalmaha dambe ee malaa'igta saddexaad in ka badan maalmaha hore ee malaa'igta kowaad. Riyadiisa wuxuu ku bilaabaa isagoo na ogeysiinaya inuu fariintiisa ka helay gacan aan la arag. Malaa'igta kowaad ee Muujintii tobnaad waxay gacanteeda ku haysaa kitaab yar, laakiin malaa'igta Muujintii siddeed iyo tobnaad, taas oo omega u ah alpha-kii 1840, kuma laha gacanteeda kitaab la matalay, oo kaasi waa kitaabkii Miller helay—kitaabkii ka yimid gacan aan la arag. "Imaan oo arka" ee Miller waa 9/11, "imaan oo arka" ee ninka burushka wasakhda sitaana waa sharciga Axadda.

Inta u dhexaysa alfa iyo omega "kaalay oo arag" waxaad haysataa fariinta malaa'igta labaad, waayo alfa waa 9/11, taas oo ah aayadda koowaad ee cutubka siddeed iyo tobnaad, aayadda labaadna waa malaa'igta labaad oo ku dhammaanaysa aayadda saddexaad, taas oo ah sharciga Axadda iyo omega "kaalay oo arag." Riyada Miller, malaa'igta labaad iyo dhicidda Baabuloon waxaa lagu matalaa toddobada jeer ee erayga scatter la adeegsaday, halka sheekada guud ay muujinayso in runta qaladku ka adkaaday.

Malaa'igtii kowaad iyo kii saddexaadba waxay la soo degeen fariinta ay tahay in la qaato oo la cuno 11-ka Agoosto, 1840 iyo 9/11 siday u kala horreeyaan. Labadaas taariikhood waxay u dhigmaan aayadda koowaad ee Muujintii siddeed iyo tobnaad.

Xaqiiqooyinka aasaasiga ah waxaa la daabacay bishii Maajo ee 1842, iyadoo jaantuskii hormuudka ee 1843 uu ahaa alfa ee labada loox ee Xabaquuq. Sannadkii 2012 waxaa la daabacay Looxyadii Xabaquuq, iyagoo la jaanqaadaya bishii Maajo ee 1842.

Milleriyyintii waxay la kulmeen niyad-jabkoodii ugu horreeyey 19-kii Abriil, 1844, kaas oo tusaale ahaan u taagan 18-kii Luulyo, 2020. Halkaas ayaa malaa'igtii labaad timid, imaatinkeeduna wuxuu waafaqsanaa aayadda labaad ee Muujintii siddeed iyo tobnaad. Niyad-jabkaasu wuxuu calaamadeeyey dhammaadka malaa'igtii kowaad. Halkaas ayay malaa'igtii labaad timid, oo

wakhtigii dib-u-dhaca ee masaalkii bikradaha ayaa bilaabmay. Taariikhda malaa'igta kowaad waa inay la socotaa taariikhda malaa'igta labaad si isbarbar socda, oo marka sidaas loo dabaqo, imaatinka malaa'igta labaad wuxuu la jaanqaadayaa imaatinka malaa'igta kowaad ee 1840 iyo 9/11.

Waxaa yimid wakhti dib-u-dhac ah 9/11, kaas oo lagu sii muujiyey Abriil 19, 1844. Markii 9/11 la joogay, afartii dabaylood ee Islaamka waa la sii daayay, dabadeedna waa la xakamaystay. Afartaas dabaylood ee Yooxanaa waa dabaylaha xooggan ee Ishacyaah, waana dabaysha bari ee wax sii sheegidda, malaa'igta wax lagu shaabadeeyo na waxay ka soo kacdaa bari. Markuu kor u soo baxo, wuxuu ku qayliyaa “celiya, celiya, celiya, celiya” afar jeer sida ay sheegtay Walaasha White. Wakhtiga dib-u-dhaca ee ka bilaabma imaanshaha malaa'igta labaad waxaa lagu matalayaa afarta dabaylood oo la xakamaynayo ilaa boqol iyo afartan iyo afarta kun la shaabadeeyo.

Kadib niyad-jabkii ugu horreeyey, Samuel Snow waxaa loo horseeday inuu isu geeyo farriinta Qaylada Saqda Dhexe, isagoo sidaas ku matalaya codkii cidlada ee Luulyo 2023.

Kulankii xerada ee Exeter, kala-soocidda bikradaha ee ku salaysnayd saliidda imtixaanka, waxay daahirisay oo weliba nadiifisay Milleriyiintii, si waafaqsan hawshii Rasuulka Axdiga. Kulankii xerada ee Exeter wuxuu matalayay shaabadaynta, waayo shaqadu markaas ayay u socotay sidii hir weyn oo bad ah, ama ciidan xoog badan, ilaa malaa'igtii saddexaad ay timid Oktoobar 22, 1844. Furaha taariikhdu waa kala-soocidda.

Malaa'igta labaad waxay qabataa hawl kala-soocid marka ay timaaddo, sida ay samaysay niyad-jabkii ugu horreeyey, waxayna ku dhammaatay kala-soociddii Oktoobar 22. Inta u dhexaysa labada kala-soocidba, farriintii malaa'igta labaad ayaa la naadiyey. Malaa'igta labaad waa kala-soocid sii socota ilaa imtixaanka ugu dambeeya ee saliidda. Imtixaanka ugu dambeeya ee saliiddu wuxuu horseedaa imtixaanka go'aamiya ee malaa'igta saddexaad. Imtixaankaas go'aamiya wuxuu Masiixa ugu ahaa iskutallaabta, Beertii Getsemane—taas oo macnaheedu yahay “beerta macsarta saliidda”—ayaa ka horraysay imtixaanka go'aamiya ee iskutallaabta, imtixaankii saliidda bikradahana wuxuu ka horreeyey albaabkii xidhnaa ee 1844.

Imtixaankii ugu dambeeyey, oo ay ku xigtay xukun, wuxuu ahaa imtixaankii tobnaad ee reer binu Israa'iilkii hore. Markaas waxaa lagu xukumay inay cidlada ku dhex dhintaan. Ha noqoto Qaadeesh, Getsemane, ama Exeter; imtixaanka ugu dambeeya ee ka horreeya xukunka, meesha labada dabaqadood lagu kala sooco, wuxuu tilmaamayaa imtixaan ugu dambeeya oo ka dambeeya 2023, kaas oo ka horreeya xukunka albaabka xiran ee sharciga Axadda. Imtixaankaas ugu dambeeya waa shaabadaynta. Imtixaan ugu dambeeya ama kii u dambeeyey wuxuu ka dhigan yahay inuu jiro imtixaan kowaad.

Sannadkii 2023, wakhtigii dib-u-dhaca wuu dhammaaday markii Libaaxa qabiilka Yahuudah uu furay shaabaddii waxygii la sugayay, isaga oo gacantiisa ka qaaday. Markaas ayaa bilaabmay shaqadii Samuel Snow.

Haddii aynu muddada malaa'igta kowaad iyo tan labaad isu barbar dhigno, waxay tilmaamayaan soo degidda malaa'ig wadata farriin dadka Ilaah ku tijaabisa jawaabtooda ku aaddan amarka ah

inay fariinta qaataan oo cunaan. Fariinta aasaasiga ah dabadeed waxaa la geliyaa fagaaraha dadweynaha ilaa ay fariinta aasaasiga ahi fashilanto. Markaasaa malaa'igtii saddexaad timaaddaa. Muddada malaa'igta saddexaad waa sagaal iyo tobanka sannadood ee ahaa omega-da sagaal iyo tobanka sannadood, laga bilaabo 742 BC ilaa 723 BC.

Muddada 1844 ilaa 1863, iyo muddada 742 BC ilaa 723 BC, way isu barbar socdaan, sidoo kalena waxay barbar socdaan muddadii malaa'igta kowaad iyo tan labaad. Afartaas xariiq ee taariikhda nebiyadeed waxay iswaafaqaan 9/11 ilaa sharciga Axadda. Shantaas xariiq waa taariikhda alfa ee Miller "kaalay oo arag" iyo oomega ee Masiixa "kaalay oo arag."

Afar Jeer oo Toddoba ah

Si sax ah loo fahmo, Laawiyyintii lix iyo labaatan wuxuu tilmaamayaa "toddobada wakhti," afar jeer, iyo "toddobada wakhti" waa astaan u ah Miller iyo fariintiisa. Sannadkii 1842, fahamkii Miller ee "toddobada wakhti" waxaa lagu xardhay shaxdii 1843 ee Walaasha White ay sheegtay, "waxaa hagayay gacanta Rabbiga," oo "aan la beddelin." Toddoba sano ka dib Miller wuxuu dhintay 1849, toddoba sano ka dibna fariintii "toddobada wakhti" waxaa lagu geliyey diiwaanka Hiram Edson, toddoba sano ka dibna waa la diiday.

Sannadkii 1842 waxaa la daabacay miiskii ugu horreeyey ee Xabaquuq.

Sanadkii 1849 kii waxaa dhintay rasuulkii alfa ee "toddobadii waqti" ee ku saarnaa shaxdii 1843.

Sanadkii 1856, malaa'igta omega ee "todobada jeer" ku taal shaxdii 1850 waa la iska indhatiray.

Sanadkii 1863 labada loox ee Xabaquuq waa la diiday, waxaana la daabacay jaantuskii 1863.

Jaantus Rabbaani ah oo la daabacay bilowga iyo jaantus bini-aadmi ah oo la daabacay dhammaadka. Bartamaha, laba fariin-suge ayaa lagu aqoonsaday, waayo fariinta labaad mar walba waxay leedahay labanlaabid.

Malaa'igta kowaad

Sannadkii 1842 ayaa la daabacay miiskii ugu horreeyey ee Xabaquuq.

Malaa'igta labaad

Sannadkii 1849 kii fariintoodii hore ee shaxdii 1843 ayaa dhintay.

Sannadkii 1856 fariintii cusub ee shaxdii 1850 waa la iska indhatiray.

Malaa'igta saddexaad

Sannadkii 1863 fariintii waa la diiday, waxaana la daabacay shaxdii 1863.

Muddadii kow iyo labaatan sannadood ah oo metelaysa afar calaamadood oo ka mid ah "toddobada goor," kuwaas oo si isle'eg toddoba sannadood isu jira. Fariinta alfa waa la daabacay (1842), fariinwadihii alfa wuu dhintay (1849), fariinwadihii omega waa la iska indhatiray (1856), fariintii omegana waa la diiday (1863), kuwaas oo astaan u ah 2012; Luulyo 18, 2020; 2023; iyo

sharciga Axadda ee dhowaan imanaya. Geeridii Miller ee 1849 waxay la jaanqaadaysaa Luulyo 18, 2020. Farriinwadihii, iyo farriintii, waxaa dib loo soo nooleeyey 2023. Farriinta omega hadda waa la furfurayaa shaabadda, waxaana xiga sharciga Axadda ee 1863.

Dhaqdhaqaaqii Millerite gudaheeda, farriintii waa la aasaasay, dabadeedna rasuulkii wuu dhintay. Dhaqdhaqaaqa isbarbar socda gudaheeda, farriintii waa la aasaasay, dabadeedna farriintii baa dhimatay. Farriintii waxaa dib loo soo sara kiciyey 1856 iyo 2023. Riddoobiddu waa summadda 1863, guushuna waa summadda dhiggeeda ku taalla sharciga Axadda. Ka hor riddoobidda iyo guusha sharciga Axadda iyo 1863, waxaa la soo bandhigay furfuridda iftiinka omega ee dhagax-madaxeedka ee “toddobada goor” ee 1856, sida ay ahayd tan iyo 2023.

Waxaannu ku sii wadi doonnaa maqaalka xiga.

William Miller: 1782–1849

William: “doonid” iyo “koofiyad bir ah”— “ilaaliye go’aan adag leh”, “waardiye go’aan leh”, ama “dagaalyahan doonistiisu xooggan tahay.”

Miller: qofka maamula mashiinka shiida, gaar ahaan mashiinka hadhuudhka burka u shiida.

Geesi dagaalyahan ah oo doonistiisu adag tahay

“Beeraley toosan oo qalbi daacad ah leh, kaas oo lagu hoggaamiyey inuu ka shakiyo awoodda rabbaaniga ah ee Qorniinka, hase yeeshee si daacadnimo leh u doonayay inuu runta ogaado, ayaa ahaa ninkii Ilaah si gaar ah u doortay inuu hormuud ka noqdo ku dhawaaqidada imaatinka labaad ee Masiixa. Sida dib-u-habeeyayaal kale oo badan, William Miller noloshiisii hore wuxuu la halgamay faqri, sidaas darteedna wuxuu ku bartay casharrada waaweyn ee firfircoonida iyo is-inkiridda. Xubnaha qoyska uu ka dhashay waxaa lagu gartay ruux madax-bannaan oo xorriyad jecel, karti adkaysi, iyo waddaniyad kulul—astaamo kuwaas oo iyaguna si muuqata uga dhex iftiimay dabeecaddiisa. Aabbihis wuxuu ahaa kabtan ka tirsanaa ciidankii Kacaanka, waxaana allabaryadii uu sameeyey halgannadii iyo silicii xilligaa duufaanta lahaa loo raadin karaa duruufihii ciriiriga ahaa ee noloshii hore ee Miller.”

“Wuxuu lahaa dhisme jireed oo xooggan, oo xataa carruurnimadiisii wuxuu muujiyey caddayn ka sarreysa xoogga garaad ee caadiga ah. Markii uu sii weynaadayna, tani aad bay u sii muuqanaysay. Maskaxdiisu waxay ahayd firfircoon oo si wanaagsan u kobocday, wuxuuna lahaa harraad aad u daran oo aqoon ah. In kasta oo uusan helin faa’iidooyinka waxbarashada kulliyadeed, haddana jacaylkiisa waxbarashada iyo caadadiisa fikirka taxaddarka leh iyo naqdiga dhow ayaa ka dhigay nin leh garasho sugan iyo aragtiyo baaxad leh. Wuxuu lahaa akhlaaq aan ceeb lahayn iyo sumcad lagu hinaaso, isagoo guud ahaan lagu qaddarin jiray daacadnimo, hawl-karnimo, iyo samafal. Xoogga dadaalka iyo ku-dhaqanka joogtada ah awgeed ayuu goor hore u hantiyey nolol ku filan, inkasta oo caadooyinkiisii waxbarasho weli sii jireen. Wuxuu si sharaf leh u qabtay xilal kala duwan oo madani iyo ciidanba leh, waddooyinkii hantida iyo sharaftuna waxay u ekaayeen kuwo si ballaadhan ugu furan isaga.”
The Great Controversy, 317.

“Aqoonta Ilaah laguma kasbado dadaal maskaxeed la’aan, ama aan la baryin xigmad si aad uga kala saarto hadhuudhka daahirka ah ee runta iyo buunshaha ay dadka iyo Shayddaanku ku qalloociyeen caqiidooyinka runta. Shayddaanka iyo isbahaysigiisa oo ka kooban wakiillo bini’aadan ah waxay ku dadaaleen inay isku qasaan buunshaha qaladka iyo sarreenka runta. Waa inaynu si pilican u baadho khasnadda qarsoon, oo aynu samada ka doonno xigmad si aynu uga kala saarno hindisayaasha aadanaha iyo amarrada rabbaaniga ah. Ruuxa Quduuska ahi wuxuu caawin doonaa kan raadinaya runno waaweyn oo qaali ah oo la xidhiidha qorshaha furashada. Waxaan jeclaan lahaa inaan ku adkeeyo dhammaan xaqiiqda ah in akhris iska caadi ah oo Qorniinka ahu aanu ku filnayn. Waa inaynu baadhno, taasuna waxay ka dhigan tahay in la sameeyo wax kasta oo eraygu tilmaamayo. Sida macdaneeyuhu si hamuun leh dhulka u qodo si uu u ogaado xididdadiisa dahabka ah, sidaas oo kale waa inaad ereyga Ilaah u baadhaan khasnadda qarsoon ee Shayddaanku muddada dheer ku dadaalayey inuu dadka ka qariyo. Rabbigu wuxuu leeyahay, ‘Haddii nin doonayo inuu doonistiisa sameeyo, wuxuu garan doonaa waxbaridda.’ Yooxanaa 7:17, Revised Version.”

“Ereyga Ilaah waa run iyo iftiin, waana inuu idiin ahaadaa laambad cagihinna u ifisa, si uu idiinku hago tallaabo kasta oo jidka ah ilaa iridda magaalada Ilaah. Waana sababtan tan Shayddaan ugu bixiyey dadaallo aad u ba’an inuu ku horjoogsado jidka loo diyaariyey kuwii Rabbigu furtay inay ku socdaan. Idinku ma aha inaad fikradihiinna u keentaan Kitaabka Quduuska ah, oo aad ra’yigiinna ka dhigtaan xuddunta ay runnidu ku wareegayso. Waa inaad fikradihiinna dhigtaan albaabka baaritaanka, oo qalbiyo is-hoosaysiiya oo deggen, iyadoo naftu ku qarsoon tahay Masiixa, iyo duco daacad ah, waa inaad xigmadda ka doontaan Ilaah. Waa inaad dareentaan inay lama huraan idiin tahay inaad ogaataan doonista Ilaah ee la muujiyey, maxaa yeelay waxay khusaysaa dantiinna shakhsiyeed ee weligeed ah. Kitaabka Quduuska ahi waa tusaha aad ku garan kartaan jidka nolosha weligeed ah. Waa inaad wax walba ka sii jeclaataan inaad ogaataan doonista iyo jidadka Rabbiga. Waa inaydaan u baadhin si aad u heshaan aayado Qorniinka ah oo aad u fasiran kartaan si ay u caddeeyaan aragtiyihiinna; waayo, ereyga Ilaah wuxuu caddaynayaa in taasu tahay qalloocinta Qorniinka oo ay ku dambayso halaaggiinna. Waa inaad iska madhisaan eex kasta, oo aad ruuxa ducada kula timaaddaan baaritaanka ereyga Ilaah.” Review and Herald, September 11, 1894.

“William Miller wuxuu ku dhashay Pittsfield, Massachusetts. Waxbarashadiisii rasmi ahayd waxay ku koobnayd 18 bilood oo keliya, hase ahaatee wuxuu noqday mid iskiis isu baray aqoonta, taas oo ka dhalatay caado xooggan oo uu u lahaa akhriska. Wuxuu kaloo goor hore bilaabay qorista, isaga oo curin jiray gabayo isla markaana qori jiray xusuus-qor. Akhriskiisu wuxuu gaadhsiiyey qoraayaal gaalnimo u janjeedha kuwaas oo saameyn ku yeeshay isaga dhinaca deism-ka. Wuxuu noqday xaakin nabadeed dhammaadkii labaatameeyadiisii, wuxuuna ka qaybgalay Dagaalkii 1812. Dhawr waayo-aragnimo oo uu la kulmay intii uu socday iska horimaadkani waxay maskaxdiisa u jeediyeen xagga Ilaah shakhsiyan loo garto. Markii la gaadhay 1816 wuxuu qaatay diinta, wuxuuna si dhab ah u bilaabay daraasadda Kitaabka Quduuska ah. Wuxuu qoray, ‘Qorniinnadu... waxay noqdeen farxaddayda, oo Ciise dhaxdiisa waxaan ka helay saaxiib.’”

“Sannadkii 1818, intii uu daraasaynayey waxsii sheegyada, wuxuu ku soo gunaanaday in Ciise soo noqon doono ‘qiyaastii 1843.’ Sannadkii 1831 ayuu bilaabay inuu daraasaddiisa si fagaare

ah ula wadaago kulammo yaryar, ka dib qancin xoog leh iyo hagid daryeelka Ilaah ah oo ku saabsan inuu sidaas sameeyo. Ka dib markii uu la kulmay J. V. Himes, oo ahaa tifaftire caan ah, sannadkii 1839, waxaa u furmay jidkii uu ugu wacdiyi lahaa kooxo waaweyn magaalooyinka waaweyn. In kastoo dad badan ay ka soo horjeedeen, wacdigiisii, iyo kii kuwa kale ee qaatay farriinta Imaatinka, waxay yeesheen saameyn weyn, iyadoo ilaa 100,000 ay aqbaleen rumaysadka imaatinka dhow ee Masiixa. Ellen Harmon waxay isaga ka maqashay Portland, Maine, bishii Maarso ee 1840, markaas oo ay jirtay 12 sano. Iyadu waxay xustay, “Mudane Miller wuxuu waxsii sheegyada u raacraacay si saxnaan leh oo qalbiyada dhgaystayaashiisa ku abuurtay qancin. Wuxuu dul joogay xilliyada waxsii sheegyada, wuxuuna keenay caddaymo badan oo xoojinaya mowqifkiisa. Dabadeedna baryadiisii iyo digniinihiisii culusaa ee xoogga lahaa ee ku socday kuwii aan diyaar ahayn waxay dadkii badnaa ku hayeen sidii kuwo sixran.” Life Sketches, 20.